

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд
на Естер Бехор

*на тема: „Влияние на родителските стилове върху интеграцията на
юноши в училищна среда“,*

**представен за придобиване на образователна и научна степен „доктор“,
по професионално направление 3.2. Психология,
Докторска програма „Педагогическа и възрастова психология“,
към Катедра „Психология“**

**на Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“,
с научни ръководители**

Доц. д-р Даниела Карагяурова

Доц. д-р Мария Петрова

Изготвил становището: доц. д-р Севджихан Ахмедова Еюбова
от Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“
(професионално направление 3.2. Психология /
Възрастова и педагогическа психология)

I.АКТУАЛНОСТ

Изследователският интерес в дисертацията на Естер Бехор е насочен към родителските стилове и влиянието им върху юношите в един от значимите преходни периоди в развитието – преминаване от начален в прогимназиален етап от образованието. Дисертацията засяга и темите свързани с необходимостта от предоставянето на персонализиран подход от страна на учителите към учениците и родителите и рискът от отпадане на ученици от образователната система в Израел.

II. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Дисертационният труд е структуриран в обем от 216 страници, с класическа структура от увод и три глави, както и пет приложения. Основният текст съдържа 9 таблици и 10 фигури. Списъкът с референтната литература се състои от 175 източника на английски език.

Целта на дисертационния труд е да се изследва влиянието на родителските стилове върху социалната интеграция и учебните постижения на подрастващите в училищната среда. Като за реализирането на целта докторантката изпълнява следните задачи – да проучи дали моделът на авторитетното родителство, наблюдаван в западното модерно общество, има благоприятен ефект и може да бъде отнесен към израелския културен контекст ; да установи какви родителски стилове са подходящи за адаптиране към едно свободно и плуралистично общество и да изследва възможностите за реализирането им от гледна точка на подкрепата на учениците в прехода от начален към прогимназиален етап на образованието.

В *първа глава* на дисертацията е направен преглед на научната литература относно родителския статус и ролята на съвременното семейство. Подробно са разгледани родителските стилове, авторитет на родителя и влиянието му върху детското развитие и конкретно по отношение на детските емоции и поведения. В тази глава е описан и възрастовият период към който е насочено изследването – юношеството, преходът от началното училище към прогимназията и как се реализира социалната интеграция. *Втора глава* е посветена на методологията на дисертационното проучване, описани са три групи изследвани лица – ученици, родители и учители. Инструментариумът включва въпросници, интервюта, наблюдения и социометричен тест, предназначен да тества социалният статус на ученика в класа и степента му на приемане от другите. В *третата глава* са изложени резултатите от емпиричното изследване, които отразяват работата с учениците и родителите, изведените са основните проблеми, с които

участниците в изследването следва да се справят в посоченият период и е направен рейтинг – водещи са проблемите с адаптацията и по-нисък рейтинг имат различните поведенчески и обучителни затруднения при някои състояния като хиперактивност и дефицит във вниманието. Докторантката установява какво е разпределението на родителските стилове и водещият такъв сред родителите - авторитетният, както и доказва с програма за интервенция, че подкрепата на този стил оказва положителното влияние върху интеграцията при 68% от юношите. Резултатите са основание за препоръки към образователните институции не само в Израел, но и всички, които са заинтересовани от проблемите на юношите, рискът от отпадане на ученици от образователната система и възможностите за привличане на родителите като авторитетна страна към проблемите на изследваният период. След описа на литературата следват приложения, в които коректно са представени използваните в изследването инструменти.

III. НАУЧНИ И НАУЧНО-ПРИЛОЖНИ ПРИНОСИ

Основните приноси на дисертационният труд *„Влияние на родителските стилове върху интеграцията на юноши в училищна среда“*, могат да бъдат обобщени като:

1. Направена е систематизация на основни научни теории и изследователски перспективи и подходи за родителските стилове, родителския статус и роля.
2. Резултатите от цялостното изследване запълват съществуващ дефицит в изследванията на родителските стилове и проблемите на взаимоотношенията между подрастващите и родителите в съвременното израелско общество.
3. Предложени са иновативни и практически решения на основните проблеми на социалната адаптация и интеграция на подрастващите,

при прехода има от един жизнен етап към друг, така че да станат отговорни членове на обществото.

4. Практико-приложната значимост се изразява в това, че е предложена работеща програма за работа с родителите на деца със затруднения при училищната интеграция в израелски училища.

IV. ПРЕПОРЪКИ

Нямам препоръки към докторантката, освен коментар и въпрос към него: *Прави впечатление, че в теоретичната част на дисертацията темата за половото развитие и половата идентификация през юношеството е подробно засегната, докато липсват резултати на изследваните лица по пол. Има ли разлики във влиянието на родителските стилове върху момичетата и момчетата в периода на юношеството и ако да – какви са ?*

V. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представеният дисертационен труд, авторефератът, свързаните с темата шест научни публикации, анализът на значимостта и съдържащите се научно-приложни приноси ми дават основание да предложа на членовете на Уважаемото научно жури, на Естер Бехор да бъде присъдена образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.2. „Психология“, докторска програма „Педагогическа и възрастова психология“.

01.07.2022 г.

Изготвил становището:

доц. д-р Севджихан Еюбова